

DRAMA

SLOVENSKEGA
NARODNEGA GLEDALIŠČA

6

LEDALIŠKI LIST

Gledališki list Drame Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani.
— Lastnik in izdajatelj Slovensko narodno gledališče Ljubljana. —
Urednik **J a n e z N e g r o**. — Osnutek za naslovno stran: ing. arch. **Uroš**
Vagaja. — Izhaja za vsako premiero. — Naslov uredništva: Ljubljana,
Drama SNG, poštni predal 27. — Naslov uprave: Ljubljana, Cankarjeva
cesta 11. — Tiska tiskarna Časopisnega podjetja »Delo«, Ljubljana. —
Številka 6., letnik XLV., sezona 1965-66

IZ VSEBINE:

Janez Negro: Prisotnost Čehova, str. 144 — Bojan Štih: In memoriam — Janez Cesar, str.149 — Mirko Mahnič: Dr.Pavlu Karlinu za slovo str. 150 — Branko Miklavc: Besede jeznega igralca, str. 151 — Mirko Mahnič: Razmišljanje o govorjenju na odru, str. 160 — Iz arhiva Slovenskega gledališkega muzeja (Janez Cesar), str. 161 — Vesti iz Drame, str. 169 — Podatki o gledališčih v Zahodni Nemčiji, str.170.

ANTON PAVLOVIČ ČEHOV -
STRIČEK VANJA

KOMORNI ODER

ANTON PAVLOVIČ CEHOV

STRIČEK VANJA

Prizori iz vaškega življenja v štirih dejanjih

Prevedel: JOSIP VIDMAR

Režiser: ANDREJ HIENG

Scenograf: MATJAZ KLOPCIC

Asistent režije: JANEZ POVSE

Kostumograf: MIJA JARČEVA

Lektor: MAJDA KRIZAJEVA

O s e b e :

Serebrjakov, Aleksander Vladimirovič, upokojen univerzitetni profesor	ANDREJ KURENT
Jelena Andrejevna, njegova žena	SLAVKA GLAVINOVA
Sofja Aleksandrovna (Sonja), njegova hči iz prvega zakona	MIHAELA NOVAKOVA IVA ZUPANCICEVA
Vojnica, Marja Vasiljevna, vdova tajnega svetnika, mati prve profesorjeve žene	VIDA LEVSTIKOVA
Vojnicki, Ivan Petrovič, njegov sin	MAKS BAJC
Astrov, Mihail Lvovič, zdravnik	LOJZE ROZMAN
Teljegin, Ilja Iljič, obubožani posestnik	BRANKO MIKLAVC
Marina, stara pestunja	ELVIRA KRALJEVA
Delavec	MARJAN BENEDIČIČ

Dejanje se vrši na posestvu Srebrjakova

Vodja predstave: MARJAN BENEDIČIČ

Masker in lasuljar: ANTE CECIC

Sepetalka: HILDA BENEDIČICEVA

Frizerka: ANDREJA KAMBIČEVA

Odrski mojster: ANTON AHACIČ

Razsvetljava: LOJZE VENE, SILVO DUH

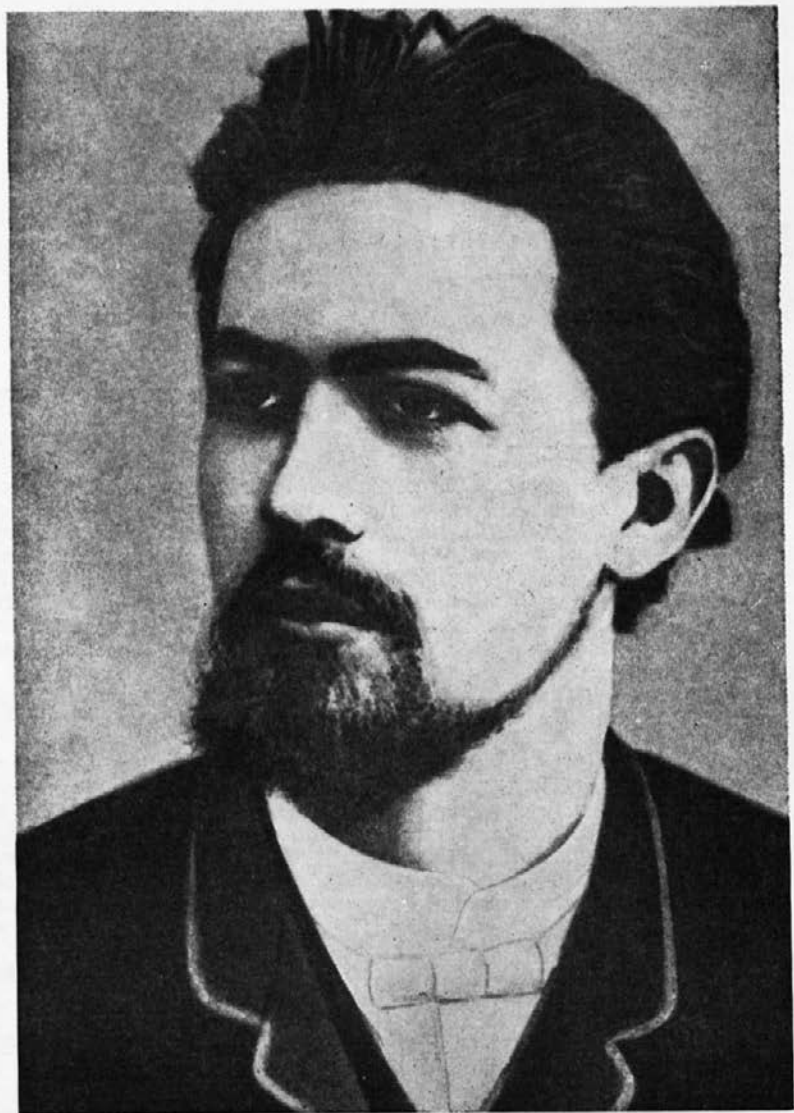
Sceno izdelale gledališke delavnice SNG pod vodstvom inž. arh. ERNESTA FRANZA

Kostume izdelale gledališke krojačnice pod vodstvom

STANETA TANCKA in ELI RISTIČEVE

Vodja mizarskih del: VIKTOR LOGAR

Vodja slikarskih del: LADO SKRUSNY

PRISOTNOST ČEHOVA

»Treba je novih oblik, in če jih ni, tedaj ni treba ničesar.«

A. Č.

»Te dni«, je pisal Gorki Čehovu, potem ko je videl predstavo *Striček Vanja*... »sem jokal kot otrok... *Striček Vanja* je nekaj strašnega, to je povsem nova gledališka umetnost, kladivo, s katerim udarjate po praznih glavah publike...«

V tej dramatiki polni poltonov in pritajenih izrazov je v resnici nekaj strašnega. Osebe venomer sanjajo o nekem drugem življenju, ne da bi vedele za pot, ki bi jih vodila do tja. Tisti, ki bi radi proč, ostanejo, tisti pa, ki bi radi ostali, odhajajo. To je gledališče melanholije, neodločnosti, nemoči. Kljub tej črnini pa gledališče Čehova ni gledališče pesimizma, kajti v njem je vedno kdo, ki izraža svoje zaupanje v človeka in v prihodnost. Astrov bi želel, da bi bilo v človeku vse lepo, obraz, obleka in duša. V dramatiki Čehova namesto učinkovanja grške usodnosti nastopa občutje te usodnosti, zato je očiščena vsega, kar ni človekova resnica, in nam v konkretnih situacijah slika brezperspektivno stvarnost ter z neposredno gesto kaže na to, kar bi ta stvarnost lahko bila.

Čehov čuti intuitivno, da lirična nota, ki veje iz njegovih del, ne dovoljuje razrešitve, da to, kar je neizrečeno, nekončano, neizraženo nosi v sebi bistveni del tragične moči. V tem ga v svojih režijskih interpretacijah Stanislavski dostikrat ni razumel. Sicer pa teh novih kvalitiet gledališkega izraza tudi Tolstoj ni videl. Utvo je obsodil, *Striček Vanja* je vzbudil v njem odpor, *Treh sestra* ni hotel brati. Ni se mogel sprijazniti s tem, da Čehov ni šel do kraja, da ni jasno pokazal, kdo je dober in kdo hudoben. Skratka, če je spoštoval Čehova, vendarle ni bil pristaš »neizražene«.

»Kako je življenje težko za tiste, ki imajo dovolj poguma, da prvi stopijo na neizhojeno pot«, pravi Čehov, »za pripadnike avantgarde je zmerom vse slabo.« Od vseh avtorjev iz konca 19. stoletja je Čehov še najmanj »zastarek«. Danes lahko uprizarjamo vsa gledališka dela Čehova, medtem ko je z deli Ibsena ali Strindberga drugače. In če se je del današnje »avantgarde« inspiriral pri evropskih »angažiranih« avtorjih, kot sta Sartre ali Artaud, je med avtorji, ki so vplivali na »angažirano« gledališče, Čehov vedno bolj prisoten.

Janez Negro

Čehov avtoportret

Čehov in Tolstoj

ANDREJ KURENT

Serebrjakov: »Zal mi je, da sem pričel ta pogovor.«

SLAVKA GLAVINOVA

Jelena: »Da, pusto mi je brez njega in smehljam se, kadar mislim nanj.«

MIHAELA NOVAKOVA

Sonja: »To je tako trpljenje! Nobenega upanja nimam, ne, ne!«

VIDA LEVSTIKOVA

Marja Vojnicka: »Oprosti, Jean, toda zadnje leto si se tako spremenil, da te res ne poznam več.«

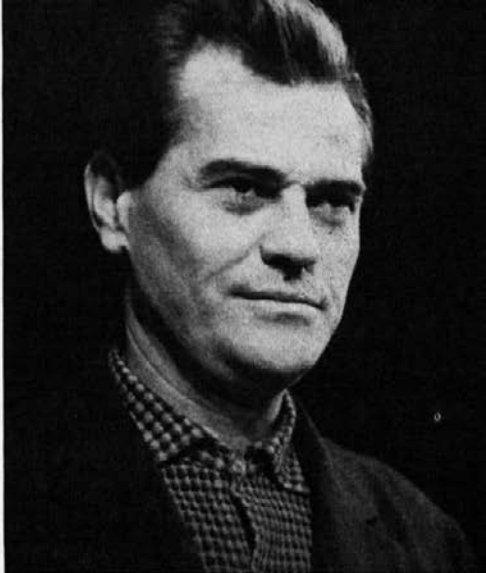

MAKS BAJC

Vanja: »Pred desetimi leti sem jo spoznal pri pokojni sestri. Takrat ji je bilo sedemnajst let in meni sedemintrideset.«

BRANKO MIKLAVC

Teljegin: »Ilja Iljič Teljegin ali kakor me zaradi mojega kozavega obraza nekateri imenujejo — Vafelj.«

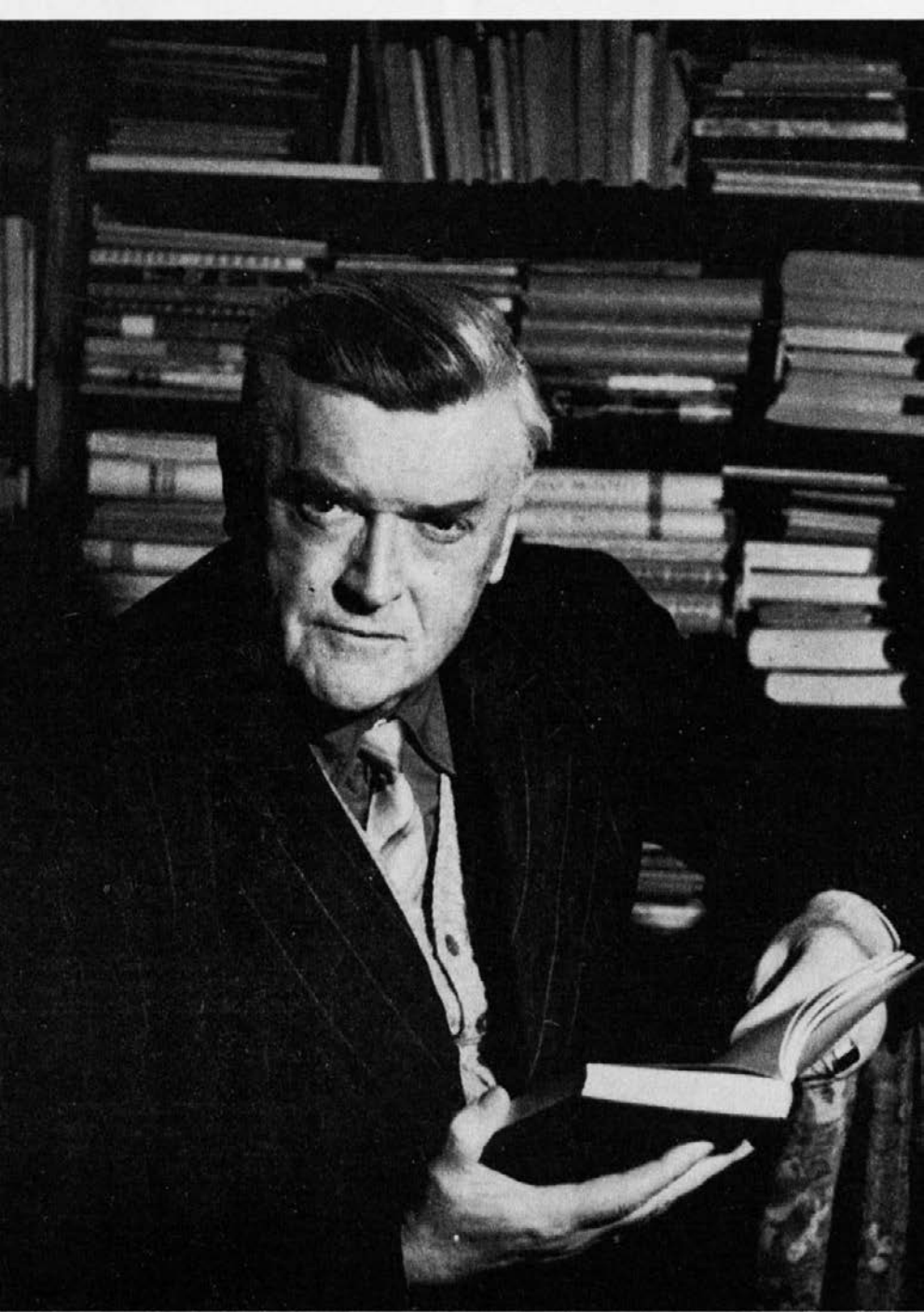
LOJZE ROZMAN

Astrov: »Uničeno je skoraj vse, na novo ustvarjenega pa nič.«

ELVIRA KRALJEVA

Marina: »Se Vera Petrovna, Sonjina mama, je bila živa. Dve zimi si še hodil k nam v njenem času — se pravi, da je minilo enajst let.«

JANEZ CESAR

S smrtjo Janeza Cesarja, slovenskega igralca, sta naša odrska kultura in umetnost izgubili človeka, ustvarjalca, umetnika in prijatelja, ki bo s svojim imenom in s svojim delom trajno živel v našem kulturnem spominu pa tudi v naši živi artistični zavesti. Ko ugasnejo mile luči dneva in se večina ljudi zgubi v temi noči, da bi — s pesimističnimi Shakespearovimi besedami povedano — pol bede in pol spē skrbela za nadaljevanje človeškega življenja, se prižgo čarobne luči — luči gledališkega odra. Mnogo besed je bilo že izgovorjenih in napisanih o blišču in bedi teh odrskih luči, še več pa je bilo trpljenja in veselja, znanega in neznanega, zaradi magije odrskih luči in tako so se 18. decembra 1921 prvič prižgale luči na našem odru za pokojnega Janeza Cesarja.

Ne vemo, kaj je takrat Janez Cesar občutil, morda je upal kot vsi navadni in dobri ljudje, da so se prižgale za življenjsko radost. Morda je želel, da bi se prižgale za tragedijo in komedijantstvo. Ali pa se je zgrozil ob misli, da so zasijale za rojstvo nove, bedne, socialne usode slovenskega umetnika, ki mu do danes še nihče ni pravično izmeril in določil meridijana, zenita in horizonta. Toda prižgale so se, in ko so zasvetile, se je v bleščavi njihovih žarkov pojavil na teh deskah našega gledališča človek in umetnik. V minulih štirih desetletjih je Janez Cesar izoblikoval dolgo vrsto odrskih usod in značajev, med njimi mnogo takih, ki nanje spomin ne bo nikoli zbledel in ugasnil.

Janez Cesar je s svojim ustvarjalnim delom in s svojimi kolegi — večina njih že spi večno spanje — soustvarjal in sooblikoval slovensko gledališče. Postavil je pred nas zgled ljudskega igralca, ki je premagal profesionalno ozkost svojega poklica, besedilo igre pa spremenil v odrsko resničnost in zvezal oder z avditorijem. Vsak veliki, žlahtni in resnični umetnik je ljudski umetnik, nikoli pa vase zaverovani snob. Prepričan sem, da je Janez Cesar v letih, ki so mu bila sojena na tej zemlji, izoblikoval zgled ljudskega umetnika in s tem pomagal vzpostaviti normo umetniškega in ustvarjalnega poslanstva. S svojim delom in talentom, s svojim pogumom in blagim humorjem, z vsem kar sta njegova duša in srce premogla, je Janez Cesar soustvarjalno oblikoval tisto, kar danes imenujemo slovensko gledališko kulturo.

Brez ljudi, ki so se iz neopredeljenega mraka, iz anonimnosti in iz polamaterskih in amaterskih pobud uvrščali med profesionalne igralce, slovenskega gledališča nikdar ne bi bilo. In Janez Cesar je bil eden izmed tistih, ki so za ceno svojega življenja in socialnega miru ustanovili in oblikovali naše nacionalno gledališče in tako neznanemu evropskemu narodu z univerzo, galerijami, filharmonijo ustvarili in vzpostavili kulturni in umetniški vrh.

Nekoč, pred mnogimi leti je stekel pomenek o tem, ali je Janez Cesar zgolj predstavnik komedijskega tipa igre, ali pa se za njegovim komedijantstvom skrivajo še druge igralske kvalitete. Eden izmed sodelujočih v pomenku je ugotovil, da se za Cesarjevim prešernim smehom, za njegovim plemenitim ljudskim humorjem skriva velika tra-

gična figura igralskega talenta. In resnično — šele po dolgih letih iluzij, trpljenja, omahovanja — je v Janezu Cesarju zaživela pristna podoba trageda, ki je ob koncu svoje umetniške poti z Willyjem Lomanom s polno pravico stopil v visoki zbor evropskih igralcev. V visoki zbor tistih igralcev, ki zmorejo premagati čas in razmere in ki si poredijo gledalčevo dušo in srce.

Putjata ga je učil, učil se je sam, in še nekaj je dragocenega v njegovem življenjskem vzgledu. Nikdar ni Janez Cesar, preprosti dolenjski kmečki mladenič, pozabil na Evropo, obdržal je stik z njo, z njenimi gledališči, katerih delo je venomer spremljal, črpal je iz njihovih iskanj nove pobude in skušal s svojim ljudskim talentom in s svojo ljudsko originalnostjo premagati ozke ovire tradicionalnega slovenskega provincializma. Zato se je hotel vzdigniti v svetovljanstvo, v širša kulturna območja, v evropsko duhovno skupnost. Koliko upanja in koliko razočaranja. Koliko moči in samozatajevanja!

Rodil ga je amaterizem, tisti pojav, ki mu z domačo besedo pravimo — ljubezen, a ta ljubezen je omogočila slovensko gledališče. Če želimo premeriti Cesarjevo umetniško pot, moramo povedati tragične podatke: blizu štiri tisoč nastopov in čez tristo vlog! Te številke so žaloigra slovenskega igralca. Prehuda peza so za naravno zorenje in če jih je Janez Cesar zmagal, je to storil zaradi svojega resnično nadpovprečnega igralskega talenta. Zato je Cesarjeva umetniška poslanica neizbrisana v zgodovini našega gledališča. Obvezuje nas in opozarja. V imenu njegovega spomina moramo zahtevati spoštovanje in ljubezen do odra in odrske umetnosti. Se ena trpka resnica o njegovem življenju in delu. Kdor je prebiral in razmišljal o ocenah njegovega odrskega dela in ustvarjanja, bo lahko ugotovil, koliko ostrih besed je bilo zapisanih in izrečenih o odrskih podobah, ki jih je iz leta v leto oživljal na gledaliških deskah. Toda sodbe mile in nemile, so v Janezu Cesarju krepile voljo — rasti, dvigati se. In če je iz preprostega igralskega ljubitelja iz let pred prvo svetovno vojno zrasel igralec modernih življenjskih občutij in smrti trgovskega potnika, potem smemo reči: Cesarjev umetniški in življenjski lok je sklenjen z veliko sugestivno močjo in artistično prizadevnostjo. Zato je slovenska odrska kultura izgubila z Janezom Cesarjem umetnika, ki bomo za njim morali žalovati. Toda ob tem bolečem slovesu lahko rečemo: od nas se je poslovilo tisto, kar je materialno, kar mora slej ko prej iti, ostalo pa je vse tisto, kar je duhovno in zato večno: njegov zvonki smeh in njegova tragična ostrina. Naj mu bo lahka slovenska zemlja.

BOJAN ŠTIH

Dr. PAVLU KARLINU ZA SLOVO

Zgodi se, da nas, ki nam je usojeno služenje gledališču, nemalokrat obide gizdava misel o nekakšnem prvenstvu, ki naj bi ga imeli pri porajanju gledaliških čarovnij. Razkazovalna sla nam zavrti razsodnost in brž prenekatero stvari vidimo narobe. Ogledujemo se v gledaliških zrcalih, ki podpihujejo našo nečimrnost, pri tem pa prevečkrat pozabljamo na živa zrcala, ki brez njih ni in ne more biti čudeža gledališkega spreminjevanja. Naj se zdi še tako čudno, pa le drži: ni

igre brez prič v dvorani; pa čeprav ena sama, ja, ena sama priča — po goj za gledališki obred je izpolnjen.

TI, DRAGOCENI MRTVI MOŽ, SI BIL S SVOJO ZVESTO NAVZOCNOSTJO V TEATERSKEM PARKETU POL STOLETJA SOUSTVARJAVEC SLOVENSKE GLEDALIŠKE UMETNOSTI IN OMIKE.

Bil si pravi vernik slovenskega gledališča.

ker kljub zakladom modrosti in presojevalnih zmožnosti, ki si jih imel, nisi nikoli sodil s suhimi vatli napuha, cinizma in pristranosti, ampak s polnimi dlanmi preprostosti, razumevanja in pravičnosti,

in ker ti je bila dana milost v gledališču otroško zaupljivo gledati, verjeti in se smejati.

Bil si gledališko izobražen gledavec — poznal si PRAVILA IGRE, ki si se toliko večerov zmeraj znova s pohlepom spuščal vanjo: znal si brati s konic igralčevih prstov, imel tenak posluh za vse vrednote govorne lestvice, za ritme replik, za utrip dialogov, za ubranost celote, za najbolj drobne izume odrskega ustvarjanja. Vešče si razločeval ne samo trenutno od trajnega in pristno od ponarejenega, ampak boljše od dobrega in čistejše od čistega.

Posređoval si gledališko umetnost mladini in jo vztrajno vodil v gledališke hrame, ker si verjel — kot Lorca — da zmore dobro gledališče v nekaj letih preroditi narod.

Ni Te več, veliki slovenski omikanec in dobrosrčnež, blago srečanje Čopovega duha in Smoletovega srca, ne bomo več pozdravljali Tvoje lepe sive glave tam na nasipih Ljubljani — po Krakovem in po Bregu — v senci starih kostanjev. Toda zmeraj se bomo pomujali ob spominjanju nate. Tudi mi iz gledališča. Naša minljiva umetnost se bo še dolgo zavedala Tvoje neminljive plemenitosti.

Mirko Mahnič

POGOVORI IN PRIČEVANJA

BRANKO MIKLAVC: BESEDE JEZNEGA IGRALCA

s sestanka našega kolektiva (27. 12. 1965.)

... Zelel bi, da bi bili tu prisotni vsi režiserji, sedanji in prejšnji, sedanji in prejšnji direktorji, ker veljajo moje obtožbe vsem njim, v oklepaju pa nekoliko tudi meni samemu in še komu, ki je sedel kdaj v prvem nadstropju.

Gospoda, treba je delati, delati, delati... ponavljajo Čehovljevi ljudje v igri, ki jo sedaj študiramo. Njegovi ljudje ne delajo. Ne da se jim. Ne morejo. Nimajo volje.

Gospodje režiserji in direktorji, mi pa jo imamo. Mi bi radi delali.

Zelo težko je sedeti v predsobi in čakati —. Čakati in sedeti.

Ne zamerite! Spomnil bi vas na večer, ko je naš novi direktor prevzel svoje mesto in nam rekel, da smo vsi sposobni igrati »odgovorne« vloge v tem gledališču.

V teh besedah je leglo našega nesporazuma, ker beseda odgovorne ni isto kot glavne in ker si odgovorne vloge vsakdo malo drugače predstavlja.

Torej ni res in to tudi verjetno zares ni res, da bi prav vsi lahko igrali najlpše in najdaljše vloge.

Začeli so preizkušati, kdo lahko igra velike in lepe, kdo samo lepe, kdo odgovorne, kdo manj odgovorne in kdo neodgovorne vloge. Včasih so sicer rekli, da neodgovornih vlog ni.

Od takrat, ko so nas začeli preizkušati, se je mnogo zgodilo. Trdim, da se je zgodilo mnogo dobrega.

Danes igra več ljudi kot jih je igralo takrat. Nekaj več jih igra tudi zato, ker so stari odšli in so morali začeti igrati novi. Toda, bodimo odkriti, priznajmo, igra precej več ljudi kot jih je igralo. Ne pozabimo! Čeprav smo mogoče med tistimi, ki mogoče premalo igrajo. Ne pozabimo!

Ali pa so preizkusi že končani in je že dokončno določeno? Vse ugotovljeno, vse izmerjeno, razpredeljeno, označeno z vrstami, številkami in denarjem.

Vprašam samo, ali so poizkusi končani?

Včasih izgleda tako. Režiserji radi izbirajo ene in iste. Nekaterih sploh ne. Nekateri včasih. Tako zraven. Malo bolj ali malo manj.

Torej je pravzaprav določeno. Oni zgoraj že vse vedo.

Jaz pa mislim, vidite, da tako ni, da nikdar ni. Da se še vedno lahko zgodi temu ali onemu. Da se nekdo hitro odpre, pa se tudi zapre, da se nekdo odpre šele na koncu, ali v sredi, ali pa sem in tja kdaj, da se odpira in zapira.

Oni zgoraj bi morali biti vedno na oprezu. Danes in jutri. Tu in tam. Zgodi se, saj vemo, da je nekdo bolj tam kot tu. To se je že zgodilo. In morali bi se vprašati: zakaj tako? Zakaj je v sosednji hiši bil, tu ga pa ni.

To je že nekaj, kar bi se morali včasih vprašati režiserji, direktorji in umetniški svetniki.

Ker vse ni tako lahko in ne bi smeli tako z mirno vestjo preko. Lahko, da se kdaj motite. Če se, lahko da se, verjemite, potem ste krivi vi, da je nekdo ubit. Kajti vzeti človeku delo, to je marsikaj, to je najmanj polovico življenja.

Pri nas je stvar malo drugačna kot drugod. Zelo malo nas je. Slovencev. In zelo malo teatrov imamo, Slovenci. Mogoče štiri. Mogoče tri. Mogoče samo dva. Zato ne moremo daleč vandrati s trebuhom za kruhom. Ne moremo potrkati na sto vrat, ker so samo štiri. Največ štiri. Zamislite si! Drugod iščeš, upaš, čakaš, lahko te na koncu vrata celo udarijo v nos in odletiš po dolgem in počez, lahko pa se ti zadnja vrata odpro. Tam za zadnjimi vrati imajo mogoče drugačne režiserje, drugačne nazore in naloge in ti si mogoče drugačen igralec in drugačni režiser opazi drugačnega igralca in tisti drugačni igralec potem igra, ne bega po cesti, ne sedi v čakalnici. Srečni igralec! Našli so ga. Prav na koncu so ga le našli.

Tudi mi smo že našli na koncu. Prav, prav na koncu. Cisto na koncu. Nekateri pa smo mogoče spregledali.

Lahko bi jih prej našli. To ni nemogoče.

Zato bodite previdnejši, ker se pač da biti previdnejši! Gospodje režiserji!

Pravim, da preizkusi še ne smejo biti končani, da morate še poizkušati, kar naprej. Pač težko delo! Zelo težko za režiserje, ki tega niso navajeni.

Oprostite, tovariši režiserji, vi niste v Parizu, vi niste v Moskvi, ne v Londonu ne v Varšavi. Tu ste! V mali domovini z malo teatrov in s preveč igralci. Sploh živite sredi naroda, ki daje preveč talentov

za svoje število. Ne samo igralcev. Tudi preveč pesnikov in preveč slikarjev. To je nerodno. Gotovo. Pa ni pomoči. Tu ste. In vi morate iskati. Pazljivo. Pravično. Torej na delo!

Ne bodite nestrpni. Ne odločajte se prenašlo!

Vi radi prečrtate za eno samo vlogo igralca, ki ni vaš teaterski tip, drugemu dovolite, da pet vlog brčne pod stole, tretjega ne opazite, če se razpoči, ne opazite ga, čeprav so ga vsi zunaj, vsi tam v parterju opazili.

Ali pa ga celo pohvalite, zelo ga pohvalite, samo to nič ne pomeni, prav nič. To je beseda, ki jo takrat celo zares mislite. Samo vi ste igralca že vtaknili v določeni predal in bilo bi nerodno zamenjati predal. Kaj hočemo! Igralec je v predalu!

Ne bodite konzervativni, tovariši, malo dinamike, malo smelosti in malo obzirnosti — malo, celo malo razumevanja bi morali imeti.

Ker če so nekoga dolga leta klofotali po glavi, je njegova glava malo utrujena, malo se ji ziblje in beseda ne gre tako lahko iz ust. Tudi bolj plaha je. Glavo moramo prezračiti in prvo zračenje jo mogoče še ne bo ozdravilo. Niti drugo še ne. Večkrat jo moramo, da bodo spet tekle besede kot so že včasih. Seveda, lahko je tudi prepozno. Glava je dobila preveč. To je mogoče. In glava je nepopravljiva. Zamujeno je! Ali pa mogoče imate prav vi, da glava sploh nikdar ni bila prava. Mogoče. Tudi tako je. Včasih.

Verjamem, vi se bojite delati eksperimente s pretolčenimi glavami pred svečano publiko, ki ji ni mar za tisto, kar se je zgodilo za zaveso. Publiko hoče samo dobro predstavo in vi hočete biti samo dobri režiserji. Vi pač niste zdravniki. Razumemo vas. Vsaj tiste, ki niste krivi. Tiste pa, ki so krivi, nekoliko manj. So taki.

So. Smo. Smo bili.

Clovek se moti. Mora pa vse poizkusiti, da bi se motil čim manj.

Nekaj predlogov imam. Ne prinašam termometrov, ne metrov, ne kilogramov, ne voltov, ne kilovatov, da bi merili nezmotljivo kot fiziki. Se vedno se bomo motili, samo mogoče, da se bomo motili nekoliko manj. Ne dosti manj, ampak manj.

Pravijo, da je dragoceno vsako življenje. Tudi igralčevo.

Torej ga poizkušajmo reševati.

Ni tu mesto, vsaj na koncu tako frivolnega sestavka ne kot je ta — ne vem, zakaj se je prav takšen zapisal, pač čuden večer, čudna noč je bila — ne gre, res ne gre, da bi razlagal še konkretne predloge. Pomenili se bomo o njih kdaj drugič, jutri ali pojutrišnjem, ko bomo prespani in boljše volje, če ste za to.

Rad bi samo slišal, da so režiserji, dramaturgi, umetniški svetniki in direktorji pripravljeni iskati naprej in ne narediti pike in zadnje številke na ime slehernega igralca.

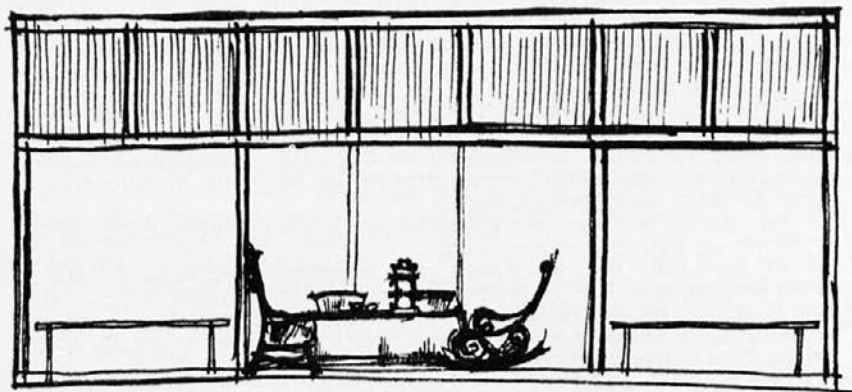
Predali naj bodo odprti!

(V prihodnji številki objavimo prispevek k diskusiji režiserja M. Koruna.)

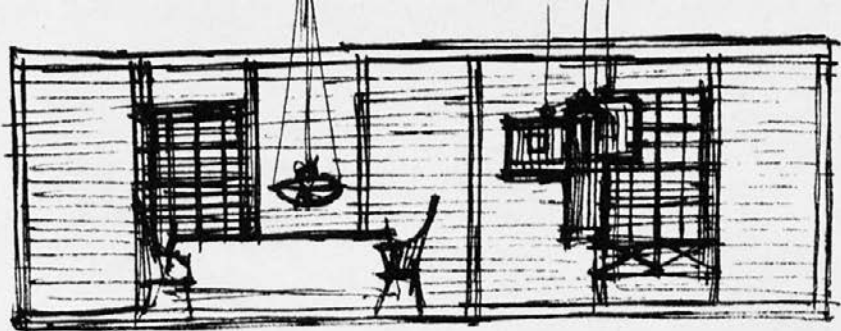
SCENA ZA „VANJO“ – MATJAŽ KLOPČIČ

Inscenatorjevo vodilo:

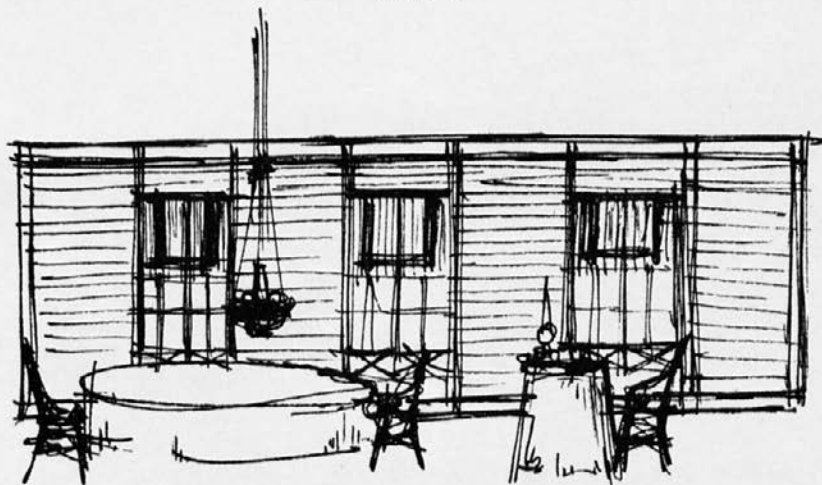
Profesorjev obisk je dogodek: njegov začetek, pričakovano veselje in zaželene spremembe, najavljen konec, kateremu je ime vsakdanjost, so nadomestila za ritem življenja.

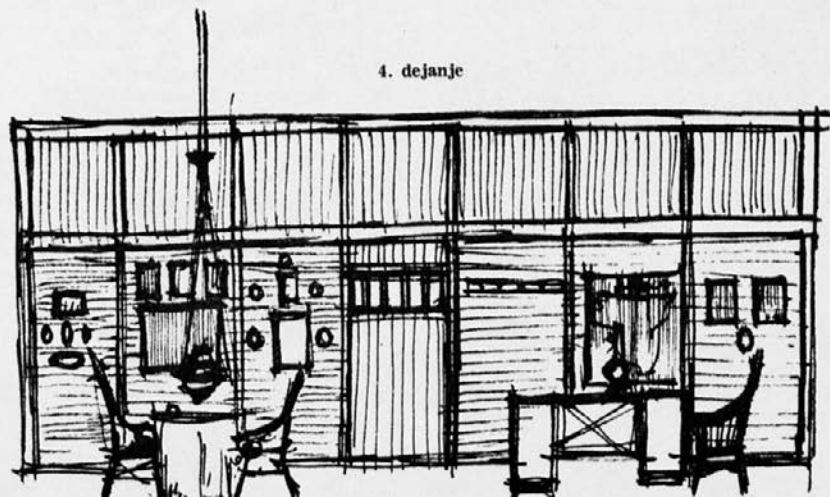
1. dejanje

2. dejanje

3. dejanje

4. dejanje

Klitander — Danilo Benedičič

Henrieta — Mojca Ribičeva

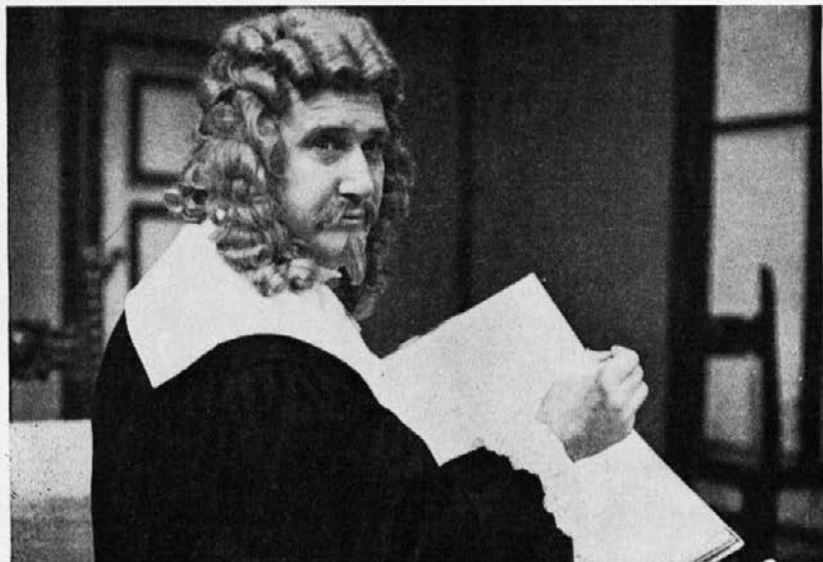

Trisotin — Jurij Souček

Martina — Vilka Grilova

Levo: MOLIÈRE: UCENE ZENSKE, DRAMA 1965/66 (Foto: Dolinšek)

Notar — Tone Homar

Beliza, Filaminta in Armanda — Duša Počkajeva, Vida Juvanova in Iva Zupančičeva

Vadius — Boris Kralj

Krizald in Arist — Janez Rohaček
in Bert Sotlar

Lepin in Julijan — Vinko Hrastelj in Mito Trefalt

RAZMIŠLJANJE O GOVORJENJU NA ODRU

IV.

Naj navedem vsaj enega od vzrokov za slabo, predvsem pa nerazumljivo govorjenje. Seveda upoštevam tu le razumno razčlenjeno govorico, saj mehanična deklamacija že sama po sebi izključuje dramsko tolmačenje.

Mislím na tisti način govornega podajanja, ki skuša ustvarjati dramskičnost z uveljavljanjem zgolj jakostne lestvice: intimne scene zelo zelo tiho, živahne zelo glasno, razburljive s krikom. Prve so seveda več ali manj izgubljene, saj si igralec, da ne bi narušil ubranosti, ki jo zna oblikovati samo s komaj pridihnjanim glasom ali kar šepetanjem, ne upa z glasom na dan in ga zato razumejo le v sprednjih vrstah. Tako igranje je bilo pri nas pogostno, postalo je moda, manira, celo prepričanje. Da, prav prepričanje: rajši za del dvorane nerazumljiv kot »zunaj štimunge«!

Vendar je bila tu vmes silna pomota. Tihih, intimnih, meditativnih prizorov ne rešujemo samo s tihim glasom, kakor pretresljivih in razburljivih ne samo s kričanjem. To bi bilo preveč preprosto. Sicer pa niti ne gre za prizore, rajši — v njihovem okviru — za zaporedno butanje impulzov, ki imajo vsak svojo ne samo jakostno, ampak predvsem barvno karakteristiko (izgubljenost, zanosnost, srditost, prihuljenost, topa bridkost itd. v najrazličnejših otenkih) in če se igralec priklople do nje, se bo znal izjavljati s poljubno močnim glasom, se pravi, da ob okrepitvi glasu ne bo niti za las podrl intimnosti, celo ne zahtevane tihote. Seveda pa drži, da se je laže mehanično prepeljavati le po jakostni lestvici, kakor odkriti in potem obvladati včasih skoraj neulovljiva in iz hipa v hip spremenljiva notranja jedra replik. Sapa in logika sta premalo, potrebne so ustvarjalne moči.

*

Drugo predavanje je bilo namenjeno gledališkim amaterjem zgoranje Gorenjske, a vse, kar hočem povedati, se je zgodilo pred njim in po njem. Gor sem se peljal z avtobusom. Kmalu po Radovljici so vstopila neka dekleta, ki so začela tako ostudno klafati, da so vsi utihnili: gorenjščina se je sprevrgla v drekanje, intonacije so zgubile milo muziko in se po vlačugarsko valjale po nečednih ustih. — Vračal sem se z vlakom. Na Jesenicah so vstopili štirje šibki fantje, vsi športniki, judoisti. Bilo je tako kot popoldne z dekleti: niso govorili, kozlali so. Niso zmogli enega samega čedno in do kraja izoblikovanega stavka, pljuvali so posamezne besede, nemarne sklope in kvante. Eden od njih se je — morda 16 let star — smejal kot gnil starec. Spomnil sem se na članek srbskega književnika Vuča v Književnih novinah: ko se v Beogradu ob šestih popoldne začne promena, slišiš na nji eno samo besedo, ki z njo izražajo vse: kakšno je stanovanje in kakšen je bil film, kako je z dekletom in kako z nogometom.

Po predavanju sem ostal na skupni večerji. Gledal sem amaterske režiserje in igralce — njihovi obrazi so bili omikani, govorjenje prijazno, smiselno in lepo. Morda še nikoli poprej nisem tako jasno doumel korist in pomembnost gledališkega amaterizma in še nikoli tako

silne želje, da bodi govor v naših poklicnih gledališčih do kraja izlikan, a tudi nadvse plemenit.

Razen tega sem spoznal, da tiste slovnične nepravilnosti, ki jih s tako ihto preganjamo — in prav je, da jih — niso tako hudo nevarne. Slovenščini grozi razkroj od drugod.

*

2. Na ponedeljek po smrti Janeza Cesarja sem predaval na Akademiji za igravsko umetnost. Ker za pokojnikom niso imeli posebne spominske slovesnosti, sem študentom prvega letnika spregovoril nekaj besed o tem imenitnem igravcu. Ustavil sem se ob njegovi želji: da bi igral — ki je igral Falstaffa, Polonija, Vanjo, Lomana — za slovo od gledališča Krjavlja, preprosto figuro iz ljudske igre. To zato, ker je natanko vedel, da je slovenski igravec, in je hotel — zmeraj se je s ponosom podpisoval »član Drame« — s Krjavljem prav to še posebej poudariti. Rekel sem študentom, da slovenstvo ni romantika, ampak stvarnost, ki bodo le iz nje lahko naravno in zdravo ustvarjali.

Mirko Mahnič

IZ ARHIVA SLOVENSKEGA GLEDALIŠKEGA MUZEJA

DVOJE PISEM JANEZA CESARJA (1896—1965)

1.

Upravi Narodnega gledališča v Ljubljani.

Podpisani vljudno prosim naslov, da mi izroči razsodbo Državnega Saveza glede moje krivične prevedbe, o kateri razsodbi še do danes nisem obveščen, dasi jo je Uprava že pred davnim časom prejela, in za objasnilo, kam in zakaj je izginil name naslovljen akt Uprave Nar.

Cesar ob vstopu v gledališče — 1922
— star 25 let

Janez Cesar pred Dramo — pred drugo vojno

gled. št. 1305 z dne 7. jul. 1927., s katerim me naslov po stanju 1. jul. 1927. prevaja iz 3. v 4. stepen plače. Prosim, da se me obvesti o tem do 15 t.m.

Nadalje si dovljujem vljudno vprašanje na Upravo, na kateri prihodnji upravni seji se bo razpravljalo o moji prošnji z dne 19. maja 1927 in kasnejših štirih urgencah, tičočih se poviška moje dosedanje umetniške doklade za 1000 din, ureditve honorarjev nadštevilnih predstav od pete dalje in po 50 din ter končno veljavne ureditve dosedanje moje krivične prevedbe.

V izgovor, da denarja, ni, si, oprostite, upam dvomiti, ker mi je točno znano, da se je zvišala v tem času, kar leži moja prošnja pri cenj. Upravi, gaža nekaterim članom, meni pa se je obljubila za mesec november povišica 150 d, ostalo pa je samo pri obljubi. Izjavljam pa, da se z obljubljenimi 150 din poviška nikakor ne morem zadovoljiti, kajti delam pridno in pošteno noč in dan, sem zaposlen v vseh letošnjih komadih, uspehe imam, in sem drzen trditi, da jih bom imel, pa me postavite sem ali tja, zato vdano prosim Upravo in pričakujem, da bo po tako dolgem čakanju vendarle še ta teden na prvi seji ugodno rešila mojo nikakor ne pretirano prošnjo in me o rezultatu pismeno obvestila. Ljubljana, 3. nov. 1927. S spoštovanjem Janez Cesar, član drame.

Spoštovani gospod upravnik (*dr. Radovan Brenčič v Mariboru*).

V torek, 23. tm. boste imeli v Vašem cenj. gledališču premijero »Utopljenca«. Na Binkoštno soboto in nedeljo, dne 27. in 28. tm. sem jaz v Ljubljani prost, pa bi Vas vljudno prosil, gospod. upravnik, ali bi bilo mogoče moje gostovanje v vlogi »Buča« v Vašem cenj. gledališču — seveda brez pevskih točk, ako jih »Buča« v mariborski interpretaciji slučajno ima! — v enem od teh dni ali pa oba dneva. Če ste, gosp. doktor, sploh v principu za to moje gostovanje, bi pa tudi lahko dali prvi dan »Utopljenca«, drugi dan pa eventualno Nušičevega »Pokojnika« z menoj v vlogi Spasoja Blagojevića, ali pa narobe. Lahko pa tudi vse na en dan, v nedeljo: popoldne za birmance »Utopljenca«, zvečer pa »Pokojnika«.

Kar se tiče mojih honorarnih zahtevkov za gostovanje, če se eventualno res pogodimo zanj, bi bili isti kakor pred leti za »Tri vaške svetnike«: vsaka predstava po 500 din, potni stroški in plačan hotel za eno noč, kar upam, da bi ne bilo pretirano.

Spoštovani gosp. upravnik, ako ste naklonjeni tej moji zamisli gostovanja, mi vljudno prosim sporočite vse Vaše tozadevne želje in me v pozitivnem primeru gostovanja takoj obvestite, da zaprosim našo Upravo še formalno za dovoljenje in dopust, ki ga moram po tozadevnem odloku naše Uprave imeti, še preden bi Vi lahko objavili v časopisju vest o mojem gostovanju v Mariboru.

V pričakovanju Vašega cenj. sporočila, pa bodisi pozitivnega ali negativnega, Vas z vsem spoštovanjem pozdravljam Janez Cesar, Clan drame.

P.S.: Vljudno Vas prosim, gosp. doktor, da mi odgovorite na moj privatni naslov: Iv. Cesar, Ljubljana, Prule 9. in ne na gledališče!

V Ljubljani, 20. maja 1939.

(Iz Brenčičevega pripisa je razvidno, da do gostovanja ni prišlo: »Utopljenca« bodo odigrali z domačimi močmi, »Pokojnika« pa je že zdavnaj odstavljen. Cesar naj se za gostovanje prijavi šele jeseni.)

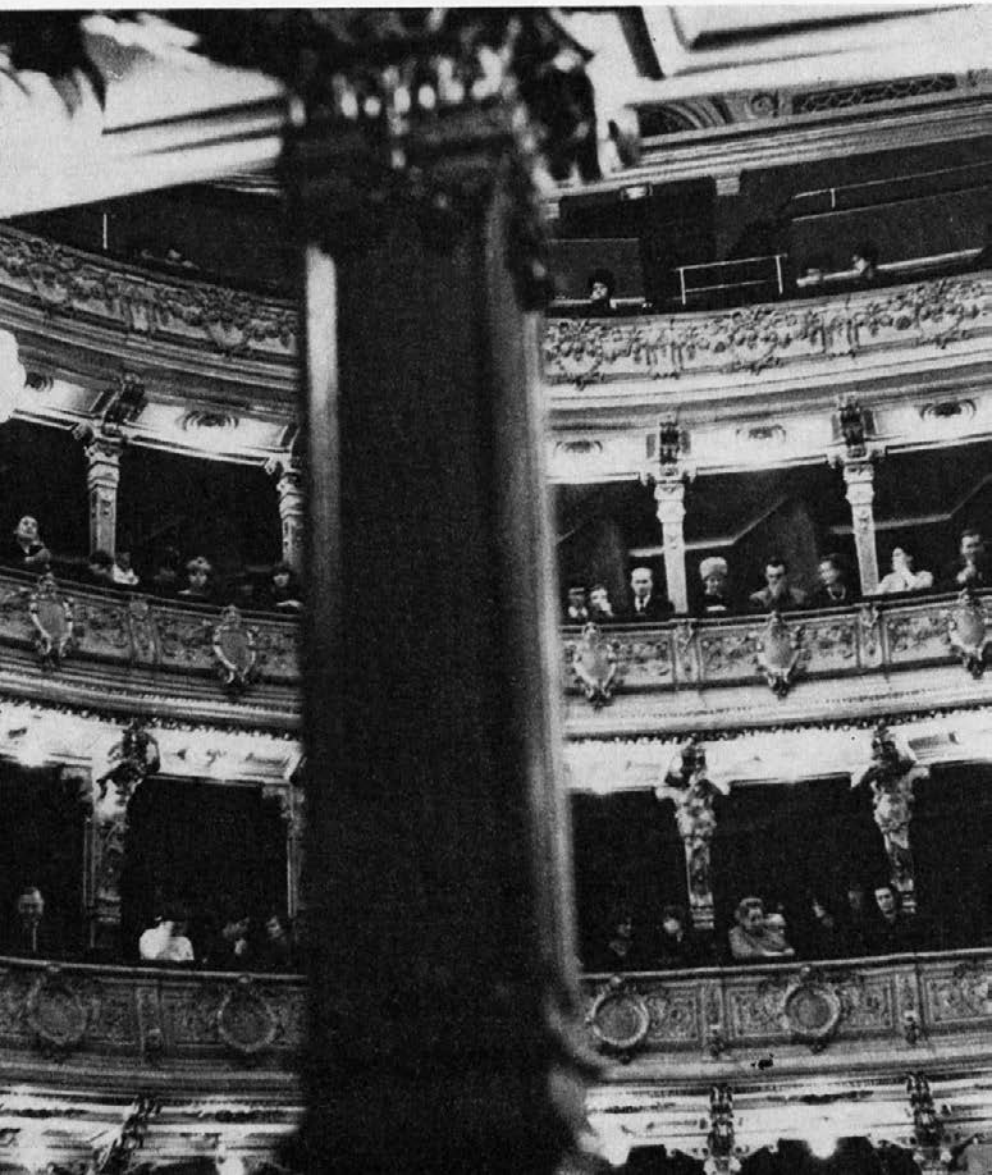

Gomila Janeza Cesarja na ljubljanskih Zalah — 13. dec. 1965 (Foto: Dušan Skedl)

GOSTOVANJE DRAME NA POLJSKEM IN V ČSSR

(november, december 1965)

(foto: Dolinšek)

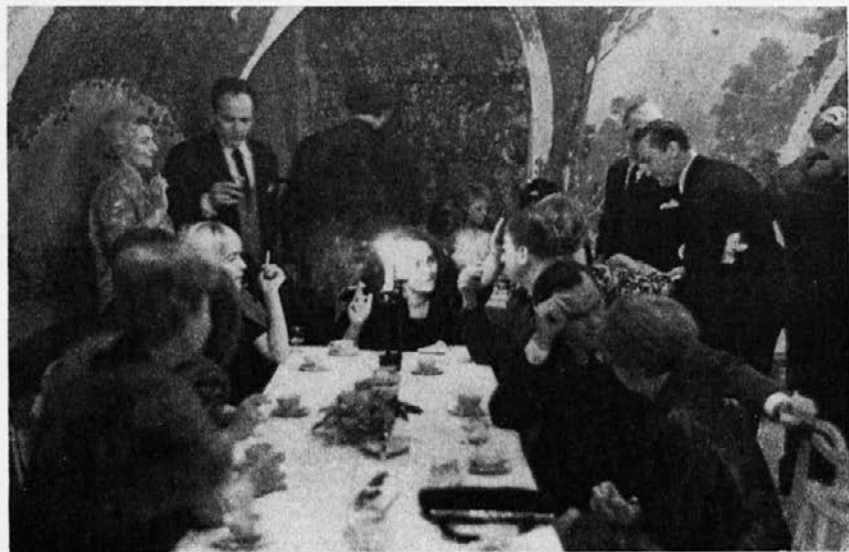
Varšava — zadaj palača, v kateri je Drama nastopala

Levo: V praškem gledališču

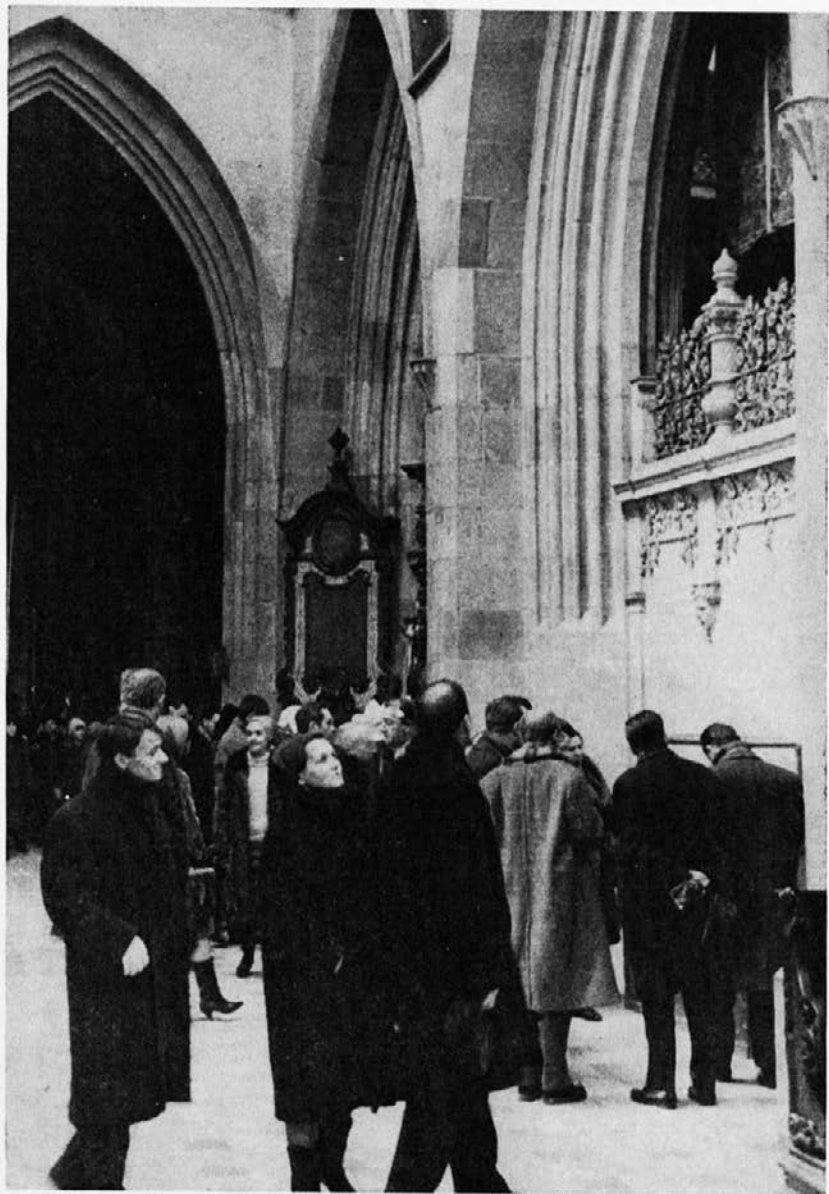
V Pragi je po »Learu« prišel med igravce prvi slovenski Romeo — 87-letni Rudolf Deyl

Med poljskimi kolegi

Igralke na sprehodu po zlati Pragi
(Novakova, Grilova, Levstikova, Zupančičeva, Mežanova in Kačičeva)

Na enem od ogledov umetnostnih spomenikov

VESTI IZ DRAME

V minulem letu moremo med uspehi zunaj matične hiše predvsem zabeležiti sodelovanje *Majde Potokarjeve* v Pretnarjevem filmu »Lažnivka«. Igralka je za uspehom v »Samorastnikih« ponovno izpričala svojo ustvarjalno moč v zvrsti filmske igre in je na XII. festivalu jugoslovanskega igranega filma v Pulju prejela zlato areno za žensko vlogo.

*

Lep uspeh je dosegel tudi *Janez Rohaček*, ki je bil na blejskem festivalu televizijskih iger nagrajen za vlogo Luke v Torkarjevi TV igri »Taščica«.

*

Za »Lucijo« in »Lažnivko« so lani naši filmski delavci snemali še filma »Kratko poletje« v režiji Jožeta Babiča in »Amandus« pod režijskim vodstvom Franceta Stiglica. V prvem so od članov Drame SNG sodelovali *Mila Kačičeva*, *Andrej Kurent*, *Janez Rohaček* in *Jože Zupan*, v drugem pa *Boris Kralj* v naslovni vlogi, poleg njega pa še *Vida Levstikova*, *Duša Počkajeva*, *Maks Furijan*, *Tone Homar*, *Ivan Jerman*, *Pavle Kovič*, *Andrej Kurent*, *Branko Miklavc*, *Kristijan Muck*, *Lojze Rozman*, *Tone Slodnjak* in *Jože Zupan*.

*

Zunaj Slovenije sodeluje *Duša Počkajeva* pri realizaciji filma »Varovanec« (Štičnik), ki ga snema beogradska »Avala«, medtem ko je *Maks Furijan* že končal z delom pri filmu »Konjuh planinom...« v proizvodnji sarajevskega podjetja »Bosna film«.

*

Štefke Drolčeve ljubljansko gledališko občinstvo v tej sezoni še ni imelo priložnosti videti na odskih deskah, ker se je igralka kot štipendistka Prešernovega sklada tri mesece mudila v Parizu, zdaj pa gostuje v tržaškem Slovenskem gledališču kot nosilka glavne vloge v delu »Marie Octobre« I. Roberta.

*

Slavka Glavinova bi morala po odločitvi Komisije za kulturne stike s tujino študijsko odpotovati v Belgijo, načrt pa je bil izpremenjen in tako si je naša igralka v septembru ogledala predstave Mednarodnega gledališkega festivala v Benetkah.

*

V samoupravnih organih naše ustanove je po izteku mandatne dobe nekaterih članov prišlo do izprememb z nadomestnimi volitvami 20. oktobra 1965. Novi člani *Sveta Drame SNG* so postali *Vika Grilova*, *Andrej Kurent* in *Ančka Levarjeva*, v *Svet SNG* pa sta nanovo izvoljena *France Jamnik* in *Sveta Jovanović*.

ŠKUD »Akademik« je 22. decembra lani organiziral srečanje med študenti in predstavniki Drame SNG. *Bojan Stih*, *Sveta Jovanović*, *Mile Korun* in *Zarko Petan* so v nekajurnem razgovoru posredovali vtise z gostovalne poti po Poljski in CSSR s posebnim poudarkom na odmevih, ki jih je doživela uprizoritev Cankarjevega »Pohujšanja«.

*

Prihodnja premiera v Drami SNG bo uprizoritev Linhartove komedije »*Ta veseli dan ali Matiček se ženi*« v režiji in sceni ing. arh. *Viktoria Molke*. Pri tej predstavi, ki bo predvidoma v drugi polovici februarja, bo *Ančka Levarjeva* z vlogo Rozale proslavila tridesetletnico svojega umetniškega delovanja.

*

Za oder Male drame v Križankah pripravlja režiser *Miran Herzog* postavitev Diderotovega »*Rameaujevega nečaka*«, režiser *Zarko Petan* pa »*Kartoteko*« Poljaka *Tadeusza Rózewicza*.

*

Ljubljani se do konca sezone obetajo vsaj še trije zanimivi gledališki obiski iz tujine. V aprilu je v načrtu gostovanje italijanskega gledališča *Peppina de Filippa*, v maju pariški *Vieux Colombier*, v juniju pa varšavski *Teatr Dramatyczny*, ki bo vrnil nedavni obisk ljubljanske Drame v Varšavi in Krakovu.

D. S.

PODATKI O GLEDALIŠČIH V ZAHODNI NEMČIJI

Stopetdeset stalnih gledališč v osemdesetih različnih mestih, 20.000 stalno zaposlenih v industriji »zabave«, nad dvajset milijonov obiskovalcev letno — to so številke, ki ponazarjajo pomen današnjega gledališkega življenja v Zvezni republiki Nemčiji. Vsak davkoplačevalec daje letno približno 10 mark za subvencioniranje gledališč kar zneso nad 20 milijonov mark. Gledališča potrošijo vsako leto 350 milijonov mark, kar pojasnjuje začudenim tujcem marsikako značilnost gledališkega življenja v tej deželi, na primer uspeh enega samega gledališkega dela v dvajsetih, tridesetih, celo štiridesetih mestih, saj ga uprizori na desetine različnih igralskih skupin na različni način, z različno režijsko in scenografsko zasnovo.

Zdi se, da na vlogo gledališča v tem delu Evrope nista mnogo vplivali ne kinematografija, ne televizija. Številne in močne organizacije, ki povezujejo obiskovalce (še posebej znani Ljudski odri), so predmet zavisti mnogih drugih držav. Te organizacije imajo pri popularizaciji gledališča izjemen pomen z vnaprejšnjo prodajo vstopnic; tako dosegajo stalnost svojega občinstva.

Upošteva je uradne statistične podatke so imeli leta 1962 v zapadni Nemčiji 178 dramskih in opernih gledališč s 137.000 sedeži, ta pa so imela 3291 zaposlenih igralcev in 19.012 godbenikov, tehničnega in administrativnega osebja.

Teh 178 gledališč se deli takole:

- 76 državnih oziroma mestnih gledališč;
- 12 komornih gledališč;
- 24 potujočih gledališč;
- 14 gledališč na prostem;
- 5 letnih gledališč in
- 6 pokrajinskih (dialektalnih) gledališč.

Proračunski sistem

Gledališča kot javne kulturne dobrine uživajo v Nemčiji določene davčne olajšave. To velja za davek na poslovni promet, ki ga predpiše država, in za davek na zabavo, ki ga predpiše občinska uprava. Davek na poslovni promet je določen z zveznim zakonom, oproščena pa so ga vsa gledališča, ki jih v družbenem imenu upravljajo zvezni, deželni ali občinski organi. Privatna gledališča dosežejo oprostitev le, če dokažejo, da igrajo v kulturnem življenju pozitivno vlogo.

Občinsko »zabavno« takso določajo v vsaki deželi posebej; zvezna, deželna in občinska gledališča so je oproščena, privatna pa le izjemoma. Tedaj smemo reči, da so gledališča prosta vsakih dajatev, samo da opravljajo določeno kulturno poslanstvo. Res pa je, da zdaj pripravljajo zakonski predlog, s katerim bi davek na poslovni promet spremenili v »davek na dodatne vrednosti« po francoskem vzorcu, kar bi pomenilo 10 odstotno takso na vsa gledališča. Predlog je, razumljivo, med gledališkimi ljudmi izzval burne proteste.

Glasilo gledaliških ravnateljev Die Deutsche Bühne je opozorilo na nezaželene posledice, ki bi jih lahko povzročila uzakonitev tega predloga; prišlo bi namreč do zvišane vstopnine ali do zvišanih subvencij. V prvem primeru bi bil učinek neposreden, kar velja še celo za organizacije, ki organizirajo za svoje člane predstave po znižanih cenah — in primanjkljaj bi bil takoj večji. To bi terjalo izdatnejšo proračunsko pomoč, kar predstavlja še bolj negativno plat. Finančni oblastniki bi morali torej pridobljeni denar vračati v obliki dotacij ali pa bi morali gledališča kar po vrsti zapreti. Možen bi bil še en izhod, ki bi bil opazen v spremenjenem repertoarju: gledališča bi se morala lotiti le takih del, ki bi prinašala zanesljiv dobiček.

Gledališke gradnje

Škoda, ki jo je gledališkim hišam prizadejala zadnja vojna, je seveda sprožila številne probleme. Dramske in operne predstave so se morale prilagoditi kar najbolj neobičajnim prostorom (trgovskim lokalom, kinematografom, itn.), na srečo pa je bil za gledališča kaj kmalu izdelan obnovitveni načrt.

Čeravno je bila stanovanjska stiska neizmerna, je po svoje značilno, da se rekonstrukciji gledališč ni nihče zoperstavil. Menda se je prav vsak zavedal te potrebe. Prav tako je kmalu zraslo spoznanje, da

prinašajo nove dramske oblike gledališkim arhitektom številne nove probleme. Z vse manjšimi razlikami med razredi v življenju je postajalo očitno, da nima nobenega smisla, ločevati jih v gledališču. V novih in obnovljenih gledaliških dvoranah je zato vse manj balkonov in lož, posledica te preorientacije pa je boljša vidljivost. Foyer kot sprejemni in družabni prostor je pridobil na pomenu in postal večji.

Avditorij je ostal udoben, v dekoracijah pa je postal skromnejši. Najbolj priljubljena je raba čistih materialov — neskriti beton, les, steklo itn.

V zapadnem Berlinu je organizacija obiskovalcev gledališča, Die Freie Volksbühne, odprla novo, lastno gledališče — tisoč sedežev v mojstrsko izdelanem gledališkem mehanizmu za novega direktorja — Piscatorja. Zgradili so ga v dvaindvajsetih mesecih, denar zanj pa so dali člani s svojimi prispevki, zvezna vlada in berlinski mestni svet; oder meri 21 krat 20 metrov, vrtilni oder 15 metrov, poleg tega pa ima poseben oder za skušnje in kup tehničnih imenitnosti.

München je dobil z rekonstrukcijo narodnega gledališča spet svojo operno hišo v neoklasicističnem slogu, hkrati pa izvrstno opremljen oder in avditorij z 2200 sedeži. Za dvorano v italijanskem slogu ni majhen uspeh, trdijo strokovnjaki, če se z vseh sedežev vidi dobro in če nobeden ni od odra dlje kot 25 metrov.

Združenja gledaliških obiskovalcev

so rezultat dolgoletne tradicije, uspehi pa posledica številnih izkušenj. Njih vpliv se odraža tako pri občinstvu in socialni strukturi obiskovalcev, kot pri oblikovanju repertoarja. Njih duha morda najbolj izraža parola, ki pravi: »Aboniram se ne, član pa postanem.« Pri teh organizacijah ne gre samo za dobro distribucijo gledaliških vstopnic, marveč mnogo bolj za oblikovanje okusa in sprejemanje kulturnih dobrin pri čim širšem krogu prebivalstva. Tako je organizacija Ljudskih odrov (Die Volksbühnen), ki so jo nacisti leta 1933 razgnali, po vojski spet oživela in je leta 1963 štela že 425.000 članov.

Število članov se je v zadnjem času, kot kaže, ustalilo, vendar bolj zaradi pomanjkanja sedežev v berlinskih gledališčih, kot pa zaradi šibkega zanimanja novega občinstva za gledališke predstave.

Leta 1963 so Ljudski odri priskrbeli svojim članom 4.242.000 vstopnic (53.000 več kot leto dni poprej). To pa pomeni, da gre povprečno vsak član desetkrat na leto v gledališče. Razdelitev med posameznimi gledališkimi vrstami je takale: drama 65 odstotkov, opera 23 odstotkov, opereta in musical 9 odstotkov, balet 3 odstotke. Poleg predstav obiskujejo člani te in podobnih organizacij še razgovore, predavanja in gledališke razstave, od časa do časa pa se celo odpravijo na študijska potovanja v tujino.

(Iz revije *Le Théâtre dans le monde*)

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE

SLOVENIJA CESTE

prevzema in izvršuje
vsa gradbena dela na objektih
visoke in nizke gradnje

Specializirano podjetje
za gradnjo cest z različnimi sistemi
vozišč, predorov ter za asfaltna
dela.

Lastna mehanizacija z obrati
za popravilo in izdelavo
gradbenih strojev.

Lastni projektivni biro.
Dobava kmetijskih agregatov
iz lastnih kamnolomov.

LJUBLJANA

Pražakova 1

TOVARNA ELEKTRIČNIH APARATOV LJUBLJANA, Rimska c. 17

IZDELUJE: releje za zaščito, daljinska stikala zračna do 100 A in
oljna do 15 A s termično zaščito zaščito proti požaru, programska
stikala vseh vrst, aparate s področja industrijske elektronike, merilne
in specialne transformatorje, signalne naprave za elektrogospodarstvo
in industrijo.

„MINERAL“

Industrija naravnega in umetnega kamna

Ljubljana-Moste

tel. 33-131, 30-367

Izdelujemo in nudimo:

Marmor vseh vrst in oblik — terazzo ploščice — terazzo
pesek — izdelke iz betona in umetnega kamna — pesek za
mahte in fasade.

ELEKTRO KRANJ

Distributivna enota: KRANJ
ŽIROVNICA

Skrbita za dobavo električne energije
svojim odjemalcem.

COSMOS

INOZEMSKA ZASTOPSTVA

LJUBLJANA, Celovška 34, telefon 311-451

KONSIGNACIJSKA SKLADIŠČA — SERVIS

**GRADBENO
PODJETJE**

TEL. 315-460

t e h n o g r a d

LJUBLJANA

TRŽAŠKA 68/A

PROJEKTIRA IN IZVAJA VSA GRADBENA DELA

ŠE DANES NAROČITE KNJIŽNO ZBIRKO »100 ROMANOV« II. letnik

To zato, da ne boste ostali brez knjig, kot so mnogi zaradi prepozne naročila ostali brez kompletnega I. letnika.

Naročila
sprejema

CANKARJEVA ZALOŽBA V LJUBLJANI, Kopitarjeva 2-II, in vse knjigarne po Sloveniji.

PLUTAL INDUSTRIJA PLUTOVINASTIH IZDELKOV

Ljubljana, Celovška cesta 32

poštni predal 78-11, tel. centrala 31-278, komerciala 30-778

Izdelujemo vse vrste plutovinastih kronskih in aluzamaškov ter autoekspan-dirane plutove plošče za termično in zvočno izolacijo. Priporočamo se našim odjemalcem!

SLOVENIJA-VINO

Ljubljana, Frankopanska 11

nudi za izvoz in domači trg:

- kvalitetna namizna in steklenična vina, slivovko,
- Wine's Brandy, Vermouth, Extra Bacchus

Priporočamo se za obisk v naši trgovini na Cankarjevi cesti 6 in točilnici v Sentvidu pri Ljubljani.

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE GROSUPLJE

Telefon Grosuplje 13

Tekoči račun pri Narodni banki

Grosuplje 600-21

1-18

projektiramo in izvajamo vsa gradbena dela

Brzjav
Tesnilka Medvode
Telefon
71-008

TOVARNA TESNIL IN PLASTICNIH MAS

Naši izdelki:

tesnilne plošče »PAROLIT« v kvalitetah 10, 25, 40,
acidit, oolit in armirani
slojaste plastične mase »IZOTEKST«, »IZOCART«
frikcijski materiali (obloge, šklop, zavorne obloge)
tesnila za industrijo motorjev in motornih vozil,
rezervni deli

Zahtevajte prospekte in cenik!

PRIPOROČAMO NASE NOVE

▶EVO◀

zelenjavne začimbe
v sledečem širokem izboru:

- za juhe in prikuhe
- za djuveč
- za srbski pasulj
- za ričet
- za rižoto
- za preliv testenin
- za omako z gobami

Vsaka od teh zelenjavnih začimb bo zelo izboljšala okus pripravljene jedi.
Priprava »EVO« zelenjavnih začimb je hitra in poceni. Poizkusite jih!

Kolinska
LJUBLJANA

DRAMA

SLOVENSKEGA
NARODNEGA GLEDALIŠČA

GLEDALIŠKI LIST